

De staatssecretaris van VWS,
Mw. Drs. M.W.W.E. Veldhuijzen van
Zanten-Hyllner
De staatssecretaris van V&J,
Dhr. Mr. F. Teeven

uw brief
behandeld -
Geldrop 1 oktober 2012

ons
doorkiesnr. -
onderwerp Zienswijze concept-wetsontwerp
"Jeugd"

Excellenties,

Met interesse hebben wij kennis genomen van het concept-wetsontwerp "Jeugd". Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om onze zienswijze hierop kenbaar te maken.

Algemeen

Wij onderschrijven de voorgestane beweging, waarbij de verantwoordelijkheid voor alle vormen van jeugdhulp naar gemeentelijk niveau wordt overgeheveld. De doelstellingen van de ingrijpende stelselverandering worden in de Memorie van Toelichting (5.1.) als volgt verwoord:

"De regering gaat er van uit dat gemeenten (zich)...op grond van dit wetsvoorstel richten op:

- het inschakelen, herstellen en versterken van het eigen probleemoplossend vermogen van de jeugdigen, zijn ouders en sociale omgeving;*
- Het bevorderen van de opvoedcapaciteiten van de ouders en de sociale omgeving, opdat de ouders zoveel mogelijk in staat worden gesteld om zelf de verantwoordelijkheid voor de opvoeding te dragen (demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren);*
- preventie en vroegsignalering;*
- tijdig de juiste hulp op maat;*
- effectieve en efficiënte samenwerking rond gezinnen (één gezin, één plan, één regisseur)."*

Ook deze doelstellingen onderschrijven wij. Echter, wij moeten ook constateren dat het voorliggende wetsvoorstel op een aantal punten nog onvoldoende hierop aansluit.

Onvoldoende beleids- en uitvoeringsvrijheid

Het concept-wetsontwerp lijkt de eigen kracht van de burger, een sterke civil society en integraliteit centraal te willen stellen. Hiermee lijkt te worden aangesloten op de filosofie uit de Wmo, hetgeen in de Memorie van Toelichting wordt bevestigd (o.a. artikel 3.3.). Echter, in de uitwerking komt dit ons inziens onvoldoende tot uiting. Ter illustratie geven wij onderstaand een aantal voorbeelden hiervan.

De formulering van de taken en jeugdhulpplicht lijkt “voorzieningen” centraal te stellen en niet de beoogde “resultaten”, zoals in de Wmo wel het geval is (bijvoorbeeld in artikel 2.2). Verder bevat de Jeugdwet veel regels die gericht zijn op regulering van de uitvoering en bepalingen ten aanzien van aanbieders. De Wmo kent juist een grote mate van beleids- en uitvoeringsvrijheid ten aanzien van deze aspecten. Zo wordt in de Memorie van Toelichting ingegaan op de toegang tot jeugdhulp, waarin het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) zeer nadrukkelijk wordt gepositioneerd als de toegang. Daarbij wordt vastgelegd dat medewerkers van het CJG in scholen en op andere vindplaatsen actief zullen zijn (o.a. Memorie van Toelichting in paragraaf 5.6 en paragraaf 6.1). Hiermee grijpt de wetgever te ver in in de gemeentelijke beleidsvrijheid, zoals deze in het (recente) verleden in het vooruitzicht is gesteld.

Wij streven ook na dat hulp en ondersteuning zo mogelijk in de directe omgeving van de burger vorm krijgen: persoonlijk en dichtbij. Om dit vorm te geven, investeren wij als samenwerkende gemeenten in Dommelvallei+-verband juist in een integrale aanpak, waarbij naast jeugdhulp ook hulp op het gebied van Wmo, schuldhulpverlening en andere leefgebieden een plaats krijgen via één toegang. Echter, door in het concept-wetsontwerp voor jeugd het CJG expliciet te benoemen dreigt het uitgangspunt “één gezin, één plan, één regisseur” te worden doorkruist. De toelichting dat “gemeenten vrij (zijn) om zelf de organisatorische invulling van de laagdrempelige en herkenbare jeugdhulp te bepalen” en dat “Het ‘etiket’ CJG ...dus niet wettelijk (wordt) verplicht” zijn, naar onze mening, te mager (Memorie van Toelichting in paragraaf 5.6).

Samenvattend worden o.a. door de voornoemde punten juist de beoogde integraliteit en maatwerk op het niveau van de burger beperkt. Daarmee lijkt de beleidsruimte zoals deze nu bestaat in de Wmo maar in zeer beperkte mate aanwezig te zijn en dreigen de gemeenten met dit concept-wetsontwerp in de rol van decentrale uitvoerder van Rijksbeleid te worden geplaatst.

Graag zouden wij een formulering zien waarin het beoogde resultaat wordt benoemd of waarin de functies die de gemeente dient te borgen worden geduid, maar waarin de bepalingen die toezien op de vormgeving en uitvoering van deze gemeentelijke verantwoordelijkheden tot het minimum beperkt worden.

Vervallen van recht op zorg versus individuele beschikking

De gemeente moet –op basis van het concept-wetsontwerp- zorgdragen voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van opvoed- en opgroeiondersteuning en zorgen dat ondersteuning en hulp worden ingezet (Memorie van Toelichting in paragraaf 5.2.). Indien dit voor de uitvoering van deze taak nodig is, moet het college een individuele voorziening treffen. Het is aan de gemeente om te bepalen welke jeugdhulp vrij toegankelijk is en welke vormen van jeugdhulp worden aangemerkt als individuele voorzieningen (artikel 2.6).

De toekenning van een individuele voorziening geschiedt op basis van een verordening. Dit betekent dat er een beschikking dient te worden afgegeven. Dit wordt bevestigd door de Memorie van Toelichting (paragraaf 5.2), waarin wordt gesteld dat “Indien de jeugdige of diens ouders het niet eens zijn met een besluit van de gemeente, kunnen zij bezwaar maken bij de gemeente en, indien nodig, vervolgens naar de rechter gaan. Uiteindelijk beslist de rechter of een individuele voorziening noodzakelijk wordt geacht.” Hiermee lijkt via een omweg toch een afdwingbaar recht op zorg te ontstaan.

Wij hebben begrip voor de gedachte lijn dat, als er sprake is van een toekenning door een overheid, de burger hiertegen bezwaar moet kunnen indienen. Echter, in het licht van de eerder genoemde beleidsdoelstellingen en het streven om afdwingbaar recht op zorg te laten vervallen, zou –naar onze mening- een ander juridisch kader wenselijk zijn.

Positie huisarts

Vorengaande vraagt om extra aandacht, mede omdat de doorverwijzende positie van de huisarts richting j-GGZ in stand blijft. Bezien vanuit het feit dat de huisarts de poortwachter is voor de 2de lijns gezondheidszorg hebben wij begrip voor deze bepaling. Echter, in artikel 2.2 lid 3 onder c wordt gesteld dat “het college ...de door de huisarts bepaalde vorm van jeugdhulp in(zet).” Dit betekent dat de huisarts een volledig autonome positie heeft en jeugdigen -zonder tussenkomst van gemeenten- kan doorverwijzen naar de j-GGZ. Gemeenten hebben vervolgens een leverings- en financieringsplicht. Hiermee ontstaat ons inziens een situatie waarbij er geen prikkels zijn voor huisartsen om met gemeenten samen te werken. Los van de juridische status van een dergelijke doorverwijzing (individuele voorziening en derhalve een beschikking) en de financiële onbeheersbaarheid die hierdoor dreigt, doorkruist het ook het fundamentele uitgangspunt van de wet (één gezin, één plan, één regisseur).

Met dit uitgangspunt voor ogen en in het belang van onze burgers is het noodzakelijk dat de huisarts - als belangrijke partij in het lokale veld- geen geïsoleerde positie heeft. Dit betekent ons inziens dat de wet op dit punt meer verdieping behoeft. Hierbij dienen gemeenten een stevigere positie te krijgen richting huisartsen. Hoewel ons dit een onderwerp lijkt van verdere studie en overleg denken wij hierbij aan een meldingsplicht voor huisartsen op het moment van mogelijke doorverwijzing of aan een dwingend voorschrift voor huisartsen om tot afspraken te komen over deze toeleiding.

Afstemming met onderwijs

In het op te stellen beleidsplan moet de gemeente op zijn minst aandacht besteden aan de afstemming met de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg en de samenhang met gezondheidszorg, onderwijs, werk & inkomen en politie & justitie, aldus de Memorie van Toelichting. Met name de verhouding tussen onderwijs en gemeenten roept de nodige vragen op.

Zo krijgen de gemeenten op basis van artikel 2.2 lid 1 de taak om het opvoedkundig klimaat in scholen te versterken. Deze verantwoordelijkheid gaat echter niet gepaard met een duidelijk mandaat voor gemeenten. Gelet op de verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid en onderwijs, lijkt het ons meer voor de hand te liggen deze verantwoordelijkheid neer te leggen bij schoolbesturen.

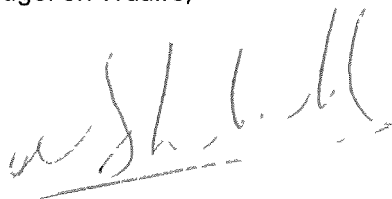
Verder wordt op basis van artikel 2.5 lid 5 het college verplicht tot het voeren van een op overeenstemming gericht overleg (oogo) met de besturen van samenwerkingsverbanden over het *“hoofdstuk afstemming met het onderwijs”*. Voor het voeren van een dergelijk overleg dient een procedure te worden vastgesteld door de betrokken partijen. De procedure dient tevens een voorziening te bevatten voor het beslechten van geschillen.

Wij zien hierin een ongewilde en ongewenste bevoorrechting van één partij; te weten het onderwijs. Onmiskenbaar bestaat er een wederzijdse afhankelijkheid en gezamenlijk gevoel van verantwoordelijkheid. Het kan echter ons inziens niet zo zijn dat het onderwijs de mogelijkheid krijgt om de voortgang van de beleidsvorming inzake jeugdhulp te vertragen.

Wij verwachten met onze zienswijze een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de totstandkoming van de nieuwe wettelijke kaders ten aanzien van hulp aan jeugd. Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Namens de wethouders Jeugd van de samenwerkende gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen c.a., Son & Breugel en Waalre,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'T. Steenbakkers', written over a horizontal line.

T. Steenbakkers

Wethouder Jeugd Gemeente Geldrop-Mierlo